

Győri Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.20.037/2025/4.

Felperes:

Felperes1 (Cím2)

Felperes képviselője:

Dr. Bakos-Dr. Smied-Dr. Muraközi Ügyvédi Iroda (eljár: Dr. Bakos Ágnes ügyvéd, Cím8)

Alperes:

Alperes1 (Cím1)

Alperes képviselője:

Dr. Horváth Ügyvédi Iroda (eljár: Dr. Horváth Gábor ügyvéd, cím10)

Az ügy tárgya:

vételár megfizetése

Az elsőfokú bíróság és fellebbezett határozata:

Győri Törvényszék 4.G.20.145/2024/21. számú ítélete

A fellebbező fél és a fellebbezés sorszáma:

alperes 22. sorszámú beadványa

Ítélet

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 889.000 (nyolcszáznyolcvankilencezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak 2.500.000 (kétfmillió-ötszázezer) forint feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket.

Tájékoztatja az ítéltábla a feleket, hogy az állam javára fizetendő eljárási illetéket a fizetésre kötelezett fél az adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára a jelen ítélet jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül köteles megfizetni. Az illeték megfizetése során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát közleményként fel kell tüntetni.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

Az elsőfokú ítélet

[1] Az elsőfokú ítélet kötelezte az alperest 40.198.322 Ft és ennek 2023. december 6-tól a kifizetésig járó évi 15 %-os kamata, továbbá 3.278.000 Ft perköltség megfizetésére.

[2] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felek 2022. április 14-én együttműködési keretszerződést kötöttek, melyben a felperes vetőmag, műtrágya és növényvédő szerek szállítására, az alperes a vételár megfizetésére vállalt kötelezettséget. A szerződés részét képezte az általános szerződési feltétel, mely rendelkezést tartalmazott a fizetésre és a felelősség-korlátozásra. A „szerződés” 8.2. pontja szerint a felek a szerződéses kötelezettség alól előre nem látható körülmény felmerülése esetén mentesülnek, ilyen lehet többek között háborús cselekmény, harmadik személy által okozott kár, szükséghelyzet, elemi csapás vagy természeti katasztrófa. A szerződés alapján a felperes 2023. március 7. és március 31. között árukat szállított, arról számlákat állított ki 2023. december 5-i fizetési határidővel, mivel a felek halasztott fizetésben állapodtak meg. A felperes fizetési felszólításokat küldött az alperesnek, aki azonban a teljesítést vis majorra hivatkozással megtagadta. Az újabb, 2024. január 26-i fizetési felszólításra 3.000.000 Ft-ot fizetett, így a perindítást megelőző tartozása 40.198.322 Ft volt. A Magyar Államkincstár (MÁK) 2024. március 25-én kelt határozatával az alperes számára 8.058.819 Ft kárenyhítő juttatást állapított meg az alperest ért mezőgazdasági káreseményre.

[3] Keresetként rögzítette, a felperes követelését arra alapította, hogy a felek között létrejött adásvételi szerződést a felperes teljesítette, míg az alperes a vételárfizetési kötelezettségének nem tett eleget. Az alperesi védekezés tekintetében pedig arra hivatkozott, hogy a káresemény nem befolyásolja az alperes fizetési kötelezettségét. Maga az esemény vis

majornak sem minősül, mivel a jégesőkár miatti legalább 50 %-os hozamcsökkenés a mezőgazdasági tevékenység sajátossága, ami az üzleti kockázat körében tartozik, és önmagában az alperes fizetéseképtelensége nem hat ki a fizetési kötelezettségre.

[4] Az alperes ellenkérelmeként azt rögzítette, hogy nem vitatta a kereset összegszerűségét. Annak elutasítását kérte részben az általános szerződési feltételek 8.2. pontjára, részben pedig a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:153. §-ára, a Ptk. 6:142. §-ára hivatkozással, utalva a Ptk. 6:80.§-ra.

[5] Az elsőfokú döntés jogi indokolásként megállapította, hogy a felek között a Ptk. 6:215. § (1) bekezdésében szabályozott adásvételi szerződés jött létre. A szerződésből fakadó kötelezettségének, a dolog átadásának a felperes eleget tett. Az alperes fizetési kötelezettségét nem teljesítette, vis maior eseményre hivatkozott részben a szerződés, részben pedig a Ptk. alapján. Maga a szerződés a rendkívüli eseményeket tartalmazza, míg a Ptk. 6:142. § a kártérítés szabályait, azonban jelen esetben nem kártérítés iránt, hanem vételár fizetés iránt folyik a per. Álláspontja szerint az alperes által hivatkozott mezőgazdasági káresemény, a jégeső önmagában vis maiornak nem minősülhet, ez az üzleti kockázat körébe tartozik, mivel a mezőgazdasági tevékenység folytatása és végeredménye összefüggésben áll a természet hatásaival, tehát előre és egyértelműen nem kiszámítható. A bekövetkezett káreseménytől függetlenül az alperes fizetési kötelezettsége fennáll, nem mentesül a vételár megfizetése alól. Megjegyezte, hogy a kárenyhítési juttatást a vételár kifizetésére fordíthatta volna. Megállapította, hogy az alperes a Ptk. 6:153. §-a alapján késedelembe esett, ezért késedelmi kamatfizetési kötelezettsége is fennáll a 6:155. § (1) bekezdése alapján.

A tényállás ítéltábla általi kiegészítése

[6] A felek által 2022. április 14-én kötött Együttműködési Keretszerződés (a továbbiakban: Keretszerződés) Záró rendelkezések c. rovatának 3. bekezdése a következőket tartalmazza:

„Felek Vis maiorként ismernek el jelen szerződés vonatkozásában minden – a fél vagy a feleknek fel nem róható – igazoltan bekövetkezett rendkívüli körülményt, cselekményt vagy eseményt (a továbbiakban együtt: esemény), amely előre nem látható és amelynek következményeit az adott helyzetben általában elvárható gondosságot meghaladó fokozott gondosság tanúsítása esetén, vagy aránytalan mértékű beavatkozással lehetett volna elhárítani. A Vis maior ideje alatt, illetve következményeinek megszüntetése idején a teljesítési határidő nem telik.”

[7] A felperes 2022. szeptember 1-jétől hatályos módosított Általános Szerződési Feltételei (a továbbiakban: ÁSZF) Alaprendelkezések c. részének a „Felelősségkorlátozás, vis maior” címet viselő 8. pontjában a 8.2. pont a következőket tartalmazza:

„Felek mentesülnek a szerződéses kötelezettség alól, amikor olyan, előre nem látható körülmény (vis maior) merül fel, amely megakadályozza, vagy lehetetlenné teszi a Szerződés teljesítését. Ilyen körülmények pl.: háborús cselekmények, lázadás, szabotázs, harmadik személy által okozott rongálás vagy bűncselekmény esetén bekövetkezett rendelkezésre nem

állás, robbantásos merénylet, vagy más szükséghelyzet, elemi csapás, árvíz, tűzvész, villámcsapás, illetve más természeti katasztrófa vagy esemény, munkabeszüntetés, az államhatalmi szervek által fogantatosított intézkedés, vagy jogszabályban meghatározott vis maior helyzet.”

[8] A Megyei Kormányhivatal mint agrárkár-megállapító szerv 2023. szeptember 18-án kelt határozatával – az alperes 2023. július 26-án benyújtott kárbejelentése alapján – megállapította, hogy a határozatban megjelölt parcellákon termesztett napraforgó és kukorica terményben a jégesőkár okozta várható hozamcsökkenésének mértéke 50 %. E határozat alapján állapított meg és utalt át a MÁK 2024. márciusában az alperes számára 8.058.812 Ft kárenyhítő juttatást a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény (a továbbiakban: Mkk. tv.) 11. § (1) bekezdés c) és e) pontja alapján az alperes részére, mint a kockázatközösségben tag mezőgazdasági termelő elemi káresemény elszenvedőjének.

A fellebbezés

[9] Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, másodlagosan annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte.

[10] A hatályon kívül helyezést elsősorban a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 380. § c) pontja alapján kérte arra hivatkozással, hogy az elsőfokú ítélet a Pp. 279. § (1) bekezdését és 346. § (5) bekezdését sértve nem tartalmaz indokolást arról, hogy mely nyilatkozatok és bizonyítékok alapján hozta meg döntését. Hangsúlyozta, ellenkérelmében okiratokkal igazoltan arra hivatkozott, hogy 50 %-ot meghaladó mértékű hozamkiesését okozó jégesőkárt szenvedett, amely miatt rajta kívül álló okból határidőben nem volt lehetősége szerződészerűen teljesíteni és ezért a kereset időelőttiségét állította. Az elsőfokú ítélet jogi indokolása azonban meg sem említi, hogy mi alapján nem értékelte vis maiorként a jégesőkárt és miért nem fogadta el a védekezésben felhozott indokokat, valamint a bizonyítékokat miként értékelte, e tényt mely okból nem találta bizonyítottnak. Emiatt az ítélet érdemi felülbírálatra alkalmatlan formai hiányosságban szenved.

Másodszorban a Pp. 381. §-a alapján kérte a hatályon kívül helyezést, mert az ítélet nem tér ki arra, hogy mi alapján nem minősítette a jogszabály által is vis maiorként rögzített 50 %-os hozamcsökkenést okozó jégesőkárt vis maiornak. Helyes minősítés esetén védekezése helyt foghatott volna, így az elsőfokú eljárás megismétlése, kiegészítése ennek mentén szükséges.

[11] A megváltoztatásra és a kereset elutasítására irányuló fellebbezését azzal indokolta, hogy az elsőfokú ítélet lényeges körülmények figyelmen kívül hagyásával, valamint a figyelembe vett körülmények, bizonyítékok helytelen értékelésével tévesen nem minősítette a jégesőkár miatti 50 %-os hozamcsökkenést elemi káreseményként vis maior eseménynek. A vis maior esemény ugyanis az ÁSZF 8.2. pontja alapján a szerződéses kötelezettségek alóli mentesülésre ad okot.

[12] Kiemelte, hogy az ÁSZF a jogszabályban meghatározott vis maior helyzetre is kiterjed, míg a Keretszerződés Záró rendelkezésének 3. bekezdése szerint a vis maior következményeinek megszüntetése idején a teljesítési határidő nem telik. Az ÁSZF és a Keretszerződés e rendelkezései alapján tehát szerinte a „jégesőkár következményeinek megszüntetése idején” nem telt a teljesítési határidő, az alperes „ideiglenesen” mentesült a szerződéses kötelezettsége alól. Sérelmezte, hogy az elsőfokú ítélet szerint a jégesőkár „önmagában” nem minősül vis maiornak, és a bekövetkezett káreseménnytől függetlenül nem mentesíti az alperest vételár fizetési kötelezettsége alól. Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet nem vette figyelembe, hogy jelen esetben a jégeső 50 %-ot meghaladó hozamcsökkenést okozott, ami már vis maior és „befolyásolta az alperest a teljesítőképességében, tehát abban, hogy a várt hozamból bejövő összegből a számla ellenértékét ki tudja fizetni.” Az alperes szerinte a fizetési késedelmet kimentette, ezért a kereset időelőtti, mert a szerződés alapján a felperes követelése még nem volt esedékes.

[13] Hangsúlyozta, hogy alperes egy mezőgazdasági vállalkozás, akinek a felperes előfinanszírozást, hitelezést végez a tevékenységéhez szükséges termékek szállításával, amit az aratást követően befolyó vételárból fedez, emiatt kötöttek ki halasztott fizetést. Ezért az 50 %-os hozamkiesést okozó jégesőkár az alperes „gazdálkodásával”, a perbeli szerződéssel összefüggő, vis maiornak minősülő „gazdasági körülmény”, amely a szerződés rendelkezései alapján a szerződéses kötelezettségei alóli mentesülést megalapozza. Rámutatott, hogy a jogirodalom az ellenőrzési körön kívül eső, a felelősség alóli mentesülésre vezető körülményként értékeli a vis maior hagyományos eseteit, így a természeti katasztrófákat. Továbbá az Mkk. tv. 2. § 7. pontja is elemi káreseménynek definiálja a 30 %-ot meghaladó hozamkiesést okozó jégesőkárt és 23. § (1) bekezdés a) pontja azt elháríthatatlan külső oknak (vis maiornak) minősíti. Ezekből következően szerinte az adott esetben bekövetkezett jelentős mértékű – 50 %-os hozamcsökkenést okozó – jégesőkár olyan káresemény, amely jogszabály (Mkk. tv.) szerint is vis maiornak minősül és nem az üzleti kockázat körében értékelendő. Ezért az ÁSZF 8.2. pontja alapján az alperes a szerződéses kötelezettsége alól mentesül.

[14] Érvelése szerint a fentiek alapján az alperes szerződő félként a Ptk. 6:153. § szerinti fizetési késedelmet a Ptk. 6:142. §-ban foglalt mentesülési okra, illetve a szerződés és ÁSZF vis maiorra vonatkozó rendelkezései szerint kimentette, mert igazolta, hogy a késedelem oka ellenőrzési körön kívül eső, szerződéskötéskor előre nem látható körülmény volt, és ennek elkerülése vagy elhárítása tőle nem volt elvárható. Hangsúlyozta, hogy az ÁSZF vis maiorra vonatkozó rendelkezéseit kiegészítették és kiterjesztették a Keretszerződésben és a Ptk. 6:80. § alapján egymástól eltérő rendelkezések esetén a Keretszerződés az irányadó. Összegezve rögzítette, hogy a vis maior következményeinek megszüntetése idején a teljesítési határidő nem telik, tehát az alperes fizetési kötelezettsége nem áll fenn, hanem az majd csak a következmények megszüntetésével „éled fel újra”.

A fellebbezési ellenkérelem

[15] A felperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

[16] Az elsőfokú eljárásban is részletesen kifejtett álláspontja szerint az alperes terményét ért jégesőkár nem minősül vis maiornak az alperes szerződéses kötelezettségét jelentő vételár megfizetése szempontjából.

[17] Érvelése szerint a vételár megfizetése szempontjából nem minősül vis maiornak az olyan körülmény, amely kizárólag az alperes gazdálkodásával, gazdasági érdekeivel függ össze. A jégeső legfeljebb az adott év gazdasági teljesítményét befolyásolhatta, de az időjárásnak nincs relevanciája a vételár megfizetésének teljesítésében. A szerződésszegést kizáró vis maior ugyanis csak az adásvételi szerződésben vállalt kötelezettségek keretei közt értelmezhető. Az alperes finanszírozási problémája – annak okától függetlenül – nem minősül vis maiornak, az az alperes érdekkörébe, ebből adódóan üzleti kockázatának körébe tartozik. Rámutatott, hogy az alperes 2023. márciusában 40 millió Ft-ot meghaladó vételárért rendelt termékeket december 5-i fizetési határidőt vállalva. A szerződési kockázatok és a saját teljesítőképesség felmérése a szerződő fél érdekkörébe tartozik. Ha azt rosszul ítélte meg, az nem vezethet a szerződéses kötelezettsége alóli mentesüléshez. Ezért az alperes nem hivatkozhat arra, hogy üzleti kockázatán kívül esik a 2023. júliusában bekövetkezett, egyes mezőgazdasági parcellákon 50 % hozamcsökkenést jelentő jégkár a december 05-én esedékes fizetési kötelezettsége teljesítése szempontjából, így mint vis maiornak minősülő esemény a vételár esedékességgel való megfizetésének kötelezettsége alól mentesíti. Az alperes mezőgazdasági vállalkozó felelős azért, hogy megfelelően felmérje a vásárlások során a tevékenység sajátosságait és saját fizetőképességét, a fizetési nehézségek pedig az alperes üzleti kockázatába tartoznak.

[18] Kiemelte, hogy az alperes pénzügyi problémája nem minősül ellenőrzési körön kívül eső eseménynek, még akkor sem, ha az valamilyen vis maior eseménnyel (pl. jégverés) állhat összefüggésben. Az alperes szerződéses kötelezettsége ugyanis nem a jégkárt szenvedett termény szolgáltatása volt (ahol vis maior eseményként szóba jöhet a hozamcsökkenést eredményező jégkár), hanem a vételár megfizetése. Rámutatott, az alperes a fellebbezésében sem adta elő, hogy 2023. december 5-én, az esedékességgel pontosan mi volt az a vis maior esemény, ami akadályozta, illetve lehetetlenné tette a számlák megfizetését. Az alperes nyilatkozata szerint a *„vis maior következményeinek megszüntetése jelenleg is folyamatban van, azonban ez rendkívüli nehézséget okoz a rendkívüli bevételkiesés miatt.”* A fizetési nehézségek azonban az alperes üzleti kockázatába tartoznak. Hangsúlyozta, hogy az alperes az eredeti összesen 45.861.733 Ft tartozásából mindössze 5.663.411 Ft-ot fizetett meg két részletben, 2023. decemberben és 2024. januárban, azóta a tartozásából nem törlesztett és a felperesi teljesítéstől mintegy két év telt el. Ezalatt az alperes megteremthette volna a vételár fedezetét.

[19] Az Mkk. tv.-t illetően rámutatott, hogy annak 3. §-a szerint a mezőgazdasági termelést érintő természeti események miatti kockázatokat a termelő, a termény felvásárlására a betakarítást megelőzően szerződött felvásárló, a termelővel kötött mezőgazdasági biztosítás esetén a biztosító, a földterület bérbe-, vagy haszonbérbeadója, valamint az állam között kell megosztani. Felperes nem részese e kockázatközösségnek. A kockázatközösség keretein belül meg nem térült kockázatokat pedig a mezőgazdasági termelő – jelen esetben az alperes – viseli.

[20] Az alperes által hivatkozott Ptk. 6:142. § tekintetében rámutatott, hogy az nem a szerződésszegés bármely jogkövetkezménye alól biztosít kimentést, hanem kizárólag a kártérítési felelősség alól. Nem vezethet azonban a szerződéses kötelezettség alóli mentesüléshez az, ha a fél a saját teljesítőképességét, annak kockázatait rosszul mérte fel. Ha az alperes pénzügyi nehézségei miatt a számlákat bármely okból nem tudja fizetni, az a

szerződés fennállta alatt mindvégig az alperes ellenőrzési körébe és üzleti kockázatába tartozik.

Az ítéltábla döntése és indokai

[21] A fellebbezés nem alapos.

[22] Az ítéltábla nem tartotta szükségesnek az ítélet hatályon kívül helyezését sem a Pp. 380. § c) pontja, sem a 381. § alapján.

[23] A Pp. 380. § c) pontja tekintetében azt alappal sérelmezte a fellebbezés, hogy az elsőfokú ítélet a Pp. 346. § (4) és (5) bekezdése szerinti kötelező tartalmi elemek szempontjából jelentős hiányosságokat mutat. Az ítélet tényállási része ugyanis sem a jogvita okát és lényegét képező jégesőkár bekövetkezésének tényét, sem az alperesi védekezés alapját képező szerződéses rendelkezések (Keretszerződés és ÁSZF) tartalmát, sem ezek értelmezését és arról alkotott bírói jogi álláspont kifejtését, sem az alperes védekezésének, érveinek és a felperes azzal kapcsolatos álláspontjának, ellenérveinek ismertetését nem tartalmazza. Emellett a döntés jogi indokolása nem fejt ki és nem vezeti le kellő részletességgel az elsőfokú bíróság által elfoglalt jogi álláspont indokait, az alperes érvei és hivatkozásai elvetésének okait. A Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértésére azonban az alperes megalapozatlanul hivatkozott, mert ugyan az ítélet tényállása a jégesőkár tényét nem tartalmazza, de jogi indokolása bizonyított tényként kezeli, és arról állást foglal; a tények jogi minősítése pedig nem tartozik a Pp. 279. §-a által szabályozott körbe.

[24] Az elsőfokú ítélet fenti lényeges tartalmi hiányossága azonban az érdemi döntés felülbírálatát nem tette lehetetlenné. A másodfokú bíróság felülbírálati jogköre a Pp. 369. § (3) bekezdése értelmében teljes átszármaztató (devolutív) hatályú, azaz az elsőfokú bíróság hatásköre – főszabály szerint és a fellebbezési indokok korlátai közt – teljes egészében átszáll a másodfokú bíróságra, amely a felülbírálat keretében jogosult a tényállás kiegészítésére, valamint az érdemi döntés helytállóságát megítélni és az ügy érdemében dönteni a törvénynek megfelelő határozat meghozatalával. Az elsőfokú ítéletből pedig az kitűnik, hogy az alperes által hivatkozott jégesőkár tényét nem tartotta a vételár fizetési kötelezettség tekintetében vis maior eseménynek, azt az alperes üzleti kockázatába tartozó körülménynek értékelte és lényegében a felperes – részleteiben nem ismertetett – jogi álláspontját osztotta.

[25] A Pp. 381. § szerinti hatályon kívül helyezési ok sem állt fenn, mivel nincs – a fellebbezés sem jelölt meg – olyan egyéb lényeges eljárási jogszabálysértést és eljárási cselekményt, amely akár a perfelvételi, akár az érdemi szak vonatkozásában az elsőfokú eljárás kiegészítését tenné szükségessé az érdemi döntés meghozatalához. A felek eltérő – elsőfokú eljárásban előadott és a fellebbezésben, fellebbezési ellenkérelemben megismételt – jogi álláspontja részletes értékelésének elmaradása a másodfokú eljárásban orvosolható.

[26] A másodlagos, az elsőfokú ítélet megváltoztatása és a kereset elutasítása iránti fellebbezési kérelem tekintetében az ítéltábla előjáróban leszögezi, hogy az elsőfokú ítélet helytállóan állapította meg, hogy az adott jogvitában a Ptk. 6:142. §-ában foglalt rendelkezésnek nincs jelentősége, mert a kereset nem kártérítésre, hanem a *szerződés*

teljesítésére, nevezetesen a vételár megfizetésére irányul. Ezért az ott meghatározott kimentés lehetőségének és feltételeinek nincs jogi relevanciája. A késedelem kimentésére akkor lenne lehetőség és annak akkor lenne szerepe, ha a felperes a Ptk. 6:154. § (3) bekezdése szerinti késedelmes teljesítésből eredő – a késedelmi kamatot meghaladó – kárát érvényesítette volna keresetével.

[27] A felek szerződése alapján az alperes szerződéses kötelezettsége, a vételár megfizetése teljesítésének esedékessége (teljesítési határidő) 2023. december 5. napja volt, ami ekkor nem történt meg. Ezzel a Ptk. 6:153. §-a alapján az alperes kötelezett késedelembe esett, azaz szerződésszegést követett el. Ennek elsődleges jogkövetkezménye a Ptk. 6:154. § (1) bekezdése és a 6:138. § alapján az, hogy a jogosultat megilleti a szolgáltatás szerződésszerű teljesítése követelésének a joga. Jelen esetben a kereset erre, azaz a kötelelem lényegét adó Ptk. 6:1. § szerinti szolgáltatás teljesítésére irányuló kötelezettség kikényszerítésére irányul.

[28] Az adott esetben az alperes védekezésének tartalma alapján a fenti teljesítési kötelezettséget a kötelezett alapvetően két esetben háríthatja el:

1. A szerződés rendelkezései alapján a Ptk. 6:35. § (1) bekezdése szerinti szerződéses teljesítési határidő, a vételár esedékessége még nem következett be (követelés időelőtti).

2. A teljesítés lehetetlenné vált és ezért a Ptk. 6:179. § (1) bekezdése alapján a szerződés megszűnt, így a Ptk. 6:3. § f) pontja értelmében a teljesítési kötelelem is megszűnt. Lényeges azonban: Egyrészt csak a lehetetlenné vált szolgáltatás vonatkozásában szűnik meg a teljesítési kötelezettség. Másrészt a lehetetlenülés elszámolási viszonyt és – a lehetetlenné válásért való felelősségtől függően – kártérítési igényt keletkeztet. Jelen esetben az alperes egyik félnek sem felróható teljesítési akadályt állít. Ezzel szemben viszont a Ptk. 6:180. § (1) bekezdés első mondata alapján a megszűnés időpontját megelőzően nyújtott szolgáltatás pénzbeli ellenértékét meg kell téríteni. Ebből következően – abban az esetben is, ha az alperes által állított lehetetlenülés (*vis maior*) bekövetkezése megállapítható lenne – az nem mentesíti őt a felperes által megelőzően nyújtott és alperes által felhasznált szolgáltatás (árak) ellenértékének megfizetése alól.

[29] A fentiekre is figyelemmel kellett vizsgálni az alperes védekezését és az általa hivatkozott szerződéses rendelkezéseket. Rámutat azonban az ítéltábla, hogy a védekezésben és a fellebbezésben is keveredik a felperesi követelés időelőttiségére és az alperesi teljesítés lehetetlenné válására, a teljesítés alól való mentesülésre való hivatkozás.

[30] A hivatkozott ÁSZF és a Keretszerződés rendelkezései egymáshoz való viszonyát és az adott jogvitában játszott szerepét illetően az ítéltábla előjáróban rámutat:

A keresetlevélhez csatolt 2022. szeptemberi módosított ÁSZF tekintetében – az ellenkérelem ezzel kapcsolatos vitató nyilatkozata hiányában – a Pp. 203. § (2) bekezdés a) pontja alapján úgy kellett tekinteni, hogy az a felek szerződésének részévé vált. Nem ismert a felek 2022. áprilisi Keretszerződése megkötésének időpontjában hatályos ÁSZF, de az megállapítható, hogy jelentősen eltérhetett a módosítottól, mivel a Keretszerződés 1. bekezdésében az

alperesnek szóló figyelemfelhívásban felsorolt ÁSZF pontok jórésze a módosított ÁSZF-ben nem is létezik. Így nem tudni, hogy a szerződéskötés kori ÁSZF tartalmazott-e, és ha igen, akkor milyen rendelkezést a vis maior tekintetében. Ezért – a Ptk. 6:80. §-ára figyelemmel – azt sem lehet megítélni, hogy a Keretszerződés Záró rendelkezésének 3. bekezdésében szereplő vis maior-ral kapcsolatos rendelkezés egyáltalán eltért-e, vagy kiegészített, kiterjesztett valamely ÁSZF rendelkezést a szerződéskötés kor. Mindezek miatt a Keretszerződés vis maior-ral kapcsolatos rendelkezésének értelmezése körében egyrészt az eredeti ÁSZF tartalma nem hívható segítségül, másrészt azt a szerződés részének tekintendő módosított ÁSZF Alaprendelkezések c. részének 8.2. pontjában foglalt tartalmával kell összevetni és értelmezni.

[31] Az ÁSZF 8.2. pontja egyértelműen a Ptk. 6:179. §-ában nevesített teljesítés lehetetlenné válásának jogintézményére vonatkozik, hisz azt a helyzetet szabályozza – a törvénnyel egyezően – amikor olyan, előre nem látható körülmény (vis maior) merül fel, amely „megakadályozza vagy lehetetlenné teszi” a szerződés teljesítését és ennek jogkövetkezményeként a szerződéses kötelezettség alóli „mentesülést” határozza meg. E rendelkezésnek csupán annyi a jelentősége, hogy – a piaci szokásoknak és gyakorlatnak megfelelő – a lehetetlenülési okokat példálózó jelleggel felsorolja.

[32] A Keretszerződés Záró rendelkezéseiben szereplő, egyedi szerződési feltétel ettől két tekintetben eltér.

Egyrészt a körülmény vis maiornak minősüléséhez nem csak az ÁSZF szerinti előre nem láthatóságot szabja, hanem annak „elháríthatatlanságát” is, ami akkor állapítható meg, ha a körülmény az átlagot meghaladó, fokozott gondossággal sem hárítható el vagy aránytalan (elvárhatatlan) mértékű beavatkozással lenne csak elhárítható. E rendelkezés nem más, mint magának a lehetetlenné válásnak a körülírása, amely a joggyakorlatnak megfelelően a teljesítést megghiúsító elháríthatatlan akadályt ismeri el lehetetlenülésként.

Másrészt a jogkövetkezményt illetően speciális rendelkezést tartalmaz az utolsó mondat, amely szerint a vis maior „ideje alatt”, illetve következményeinek „megszüntetése idején” a „teljesítési határidő” nem telik. E rendelkezés alapvetően ellentétben állónak látszik mind az előző mondattal, mind ÁSZF és a Ptk. 6:179. § rendelkezésével, mivel azok lényege, hogy a teljesítés elháríthatatlan okból lehetetlenné vált, ezért teljesíteni nem kell, az alól a fél mentesül. Az alperes védekezésének fő pillérét képező e rendelkezés csak úgy értelmezhető és van értelme, hogy a felek átmenetileg fennálló és belátható időben várhatóan megszűnő, megszüntethető teljesítési akadályt kívántak szabályozni, mégpedig akként, hogy ilyen esetben a teljesítés alóli mentesülés nem következik be, de annak határideje meghosszabbodik az akadály elhárultáig és ezáltal csupán a késedelem ténye és a késedelem egyéb jogkövetkezményei alól mentesül az érintett fél.

[33] Ugyanakkor mindkét rendelkezésben közös, hogy az – akár végleges, akár ideiglenes – elháríthatatlan akadálnak a szerződés tárgyát képező kötelezettség teljesítése vonatkozásában kell bekövetkeznie. A perbeli adásvételi szerződés esetében a Ptk. 6:215. §-alapján a teljesítési kötelezettség (kötelem) a felperes eladó részéről a megrendelt áru (dolog) határidőben való átadását és tulajdonjoga átruházását, míg az alperes vevő részéről a vételár határidőben való megfizetését jelenti. Kiemeli az ítéltábla, hogy az alperes teljesítési

kötelezettsége pénzfizetésre és nem termény (dolog) szolgáltatására irányul. A felek nem a Ptk. 6:232. §-a vagy 6:233. §-a szerinti speciális adásvételt, azaz az alperes által termelt, előállított mezőgazdasági áru szolgáltatására irányuló szerződést kötöttek. Ezért az alperes által termelt mezőgazdasági áru, a kukorica és napraforgó terményekben esett kárnak az alperes szerződéses kötelezettsége, a vételárfizetési kötelezettség szempontjából nincs jogilag értékelhető jelentősége a peres felek viszonylatában. Az alperesi teljesítés tárgya ugyanis pénzfizetés és nem termény, az pedig a perbeli szerződéses kötelmen kívül eső körülmény, hogy az alperes pénzfizetési kötelezettségét milyen forrásból finanszírozza, tervezte finanszírozni.

[34] A fentiek alapján helyesen érvelt a felperes azzal, hogy az alperes által hivatkozott káresemény az alperes mezőgazdasági gazdálkodó tevékenységére, annak eredményére lehet hatással, ami az alperes gazdasági érdekkörébe tartozik, de az adott *időjárási esemény a pénzfizetési kötelezettség teljesíthetőségére nincs hatással*. Ebben az értelemben értendő és helyes az az elsőfokú ítéleti megállapítás, hogy önmagában – a terményre nézve kétségtől jelentős hatással járó és elháríthatatlan körülménynek minősülő – jégeső és az általa okozott kár, annak következményei az alperes üzleti kockázatába esnek. Az alperes viseli ugyanis főszabály szerint a tulajdonában bekövetkezett kárt (vagyonban beállott értékcsökkenés, elmaradt vagyoni előny) a Ptk. 5:22. §-a értelmében. Kiemeli az ítéltábla, hogy az alperes maga is végig arra hivatkozott, hogy a jégeső okozta hozamcsökkenés a várt, tervezett *bevételeit* csökkentette, azaz a fizetési kötelezettség teljesítésének *tervezett pénzügyi fedezetét érintette*. A fizetőképesség hiánya azonban – bármely okból is nem képes a kötelezett tartozása fedezetét előteremteni – nem azonos a fizetési kötelezettség teljesítésének lehetetlenségével. A kötelezett pénzbeli teljesítőképességének hiánya ugyanis – függetlenül annak okától – nem mentesíti még átmenetileg sem őt a határidőre való teljesítés kötelezettsége alól, mert a finanszírozási problémák, pénzhiány nem alapozhat meg a kötelelem alól való mentesülést, még ideiglenesen sem.

[35] Itt utal arra az ítéltábla, hogy a Keretszerződés szerinti időleges vagy megszüntethető teljesítési akadály – a fentiektől függetlenül – egyébként sem értelmezhető a jelen esetre. A jégeső ugyanis véglegesen elpusztítja a terményt, a jégeső következményeként jelentkező hozamcsökkenést pedig nyilvánvalóan nem lehet megszüntetni; a hozamcsökkenés és kár végleges, nem elhárítható. Az alperes maga is csupán a szerződés szövegét idézi, de nem tett tényelőadást sem arra, hogy jégeső következményei miként szüntethetők meg és miként *„dolgozik annak megszüntetésén”* immár lassan 2 éve, így mikor, mitől *„éled fel”* a fizetési kötelezettsége.

[36] Végül az alperes által hangsúlyozott Mkk. tv. jelen esetet vis maiornak minősítő rendelkezésének sincs jelentősége a peres felek közti jogvita eldöntésében, még az ÁSZF 8.2. pontjában nevesített, jogszabályban meghatározott vis maiorra való utalás ellenére sem. Az Mkk. tv. személyi hatálya ugyanis – amint arra a felperes helyesen hivatkozott – nem terjed ki a felperesre és nyilvánvaló, hogy a felperesi ÁSZF csak a szerződő felekre, különösen a felperesre (is) kiterjedő hatályú jogszabályra vonatkozhat. Emellett az Mkk. tv. csak a terményt ért elháríthatatlan természeti eseményekre, azok által a termelőnek okozott károkra terjed ki. A fent kifejtettek szerint azonban az alperes teljesítési kötelezettségének a tárgya nem a termény szolgáltatása, hanem a vételár megfizetése volt. Ezért a termény előállítását érintő esetleges vis maior a peres felek közötti adásvételi szerződésből fakadó szerződéses kötelezettségek teljesítése és teljesíthetősége tekintetében eleve nem minősülhet lehetetlenülési oknak.

[37] Mindezek alapján az ítéltábla az érdemben helyes elsőfokú ítéletet a fenti kiegészítésekkel helybenhagyta a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján.

[38] A másodfokú eljárásban pervesztes alperes a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes felszámított másodfokú perköltségét megtéríteni. A felperes a Pp. 81. § (2) bekezdés második mondata alapján a jogszabály szerinti perköltséget számította fel, melyet a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés *b)* pontja és (5) bekezdése szerint számított, 700.000 Ft + Áfa összegben határozott meg költségjegyzékében. A fellebbezési eljárás azonban az alperes fellebbezési kérelmére indult, ezért az annak időpontjában hatályos bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) 7. §-a alapján e jogszabály volt alkalmazandó. Az Ükr. 3. § (1) bekezdés *b)* pontja a korábbi jogszabállyal azonos összegben határozza meg az ügyvédi munkadíjat, de annak (4) bekezdése értelmében a másodfokú eljárásra vonatkozóan nem érvényesül a korábbi 50 %-os szabály, így a felszámított összeg alacsonyabb volt a jogszabály szerint járónál. A Pp. 82. § (3) bekezdés második mondata alapján azonban az ítéltábla a felszámított összeghez kötve volt, ezért a kérelemmel egyezően határozta meg a felperes másodfokú perköltségét.

[39] A személyes költségfeljegyzési jogban részesített pervesztes alperes a meg nem fizetett fellebbezési eljárási illetéket a Pp. 83. § (1) bekezdésére figyelemmel a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján köteles az államnak megfizetni. Az államnak fizetendő feljegyzett illetéket az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 78. § (4) bekezdése alapján külön további felhívás nélkül az ítéltábla e jogerős ítéletének meghozatala napjától számított 60. napig, mint az esedékesség napjáig kell megfizetni a megjelölt számlára és adatokkal.

Győr, 2025. április 29.

Dr. Maurer Ádám sk.
sk.

Dr. Zsitva Ágnes sk.

Dr. Sarmon Hedvig

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró